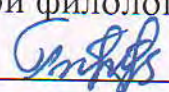

“Тасдиқ мекунам”

Ректори Донишгоҳи байналмилалӣ
забонҳои хориҷии Тоҷикистон ба номи
Сотим Улуғзода, доктори илмҳои филологӣ,
профессор Гулназарзода Ж. Б.
“ 27 ” соли 2025.

ТАҚРИЗИ МУАССИСАИ ПЕШБАР

ба диссертатсияи Қаюмова Хурилко Тағайевна дар мавзуи “Нақши анъанаҳои халқи тоҷик дар ташаккули ватандӯстӣ, сулҳпарварӣ ва таҳаммулпазирии хонандагони синфҳои ибтидоӣ” барои дарёфти дараҷаи илмӣ доктори илмҳои педагогӣ аз рӯйи ихтисоси 13.00.01 – Педагогикаи умумӣ, таърихи педагогика ва таҳсилот

Мутобиқати мавзӯ ва муҳтавои диссертатсия ба шиносномаи ихтисоси илмӣ. Мавзуи диссертатсионии Қаюмова Хурилко Тағайевна дар мавзуи «Нақши анъанаҳои халқи тоҷик дар ташаккули ватандӯстӣ, сулҳпарварӣ ва таҳаммулпазирии хонандагони синфҳои ибтидоӣ» ба талаботи шиносномаи ихтисоси илмӣ 13.00.01 – Педагогикаи умумӣ, таърихи педагогика ва таҳсилот пурра мутобиқ мебошад. Муҳтаво ва равиши таҳқиқот низ ҷавобгӯи талабот ва меъёрҳои муайяннамудаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аст. Бояд зикр кард, ки таҳқиқ дар доираи шиносномаи ихтисоси мазкур тамоми унсурҳои зарурии назариявӣ ва амалӣ, аз ҷумла, методологияи таҳлил ва таҳқиқоти муқоисавиро фаро гирифтааст. Муҳаққиқ дар қори илмӣ худ ба баррасии васеи адабиёти назариявӣ ва таърихӣ пардохта, асосҳои назариявии мавзӯро ҳамаҷониба тавзеҳ додааст.

Мубрамии таҳқиқоти диссертатсионӣ дар он зоҳир мегардад, ки мавзуи интихобнамудаи муҳаққиқ, ки “Нақши анъанаҳои халқи тоҷик дар ташаккули ватандӯстӣ, сулҳпарварӣ ва таҳаммулпазирии

хонандагони синфҳои ибтидоӣ” номгузорӣ шудааст, яке аз масъалаҳои муҳим ва саривақтии рушди илмҳои педагогӣ маҳсуб меёбад.

Чуноне, ки муҳаққиқ қайд менамояд: мавзӯи таҳқиқотӣ, ки ба нақши анъанаҳои халқи тоҷик дар тарбияи ватандӯстӣ, сулҳпарварӣ ва таҳаммулпазирии хонандагони синфҳои ибтидоӣ бахшида шудааст, яке аз самтҳои муҳими рушди илми педагогикаи миллӣ ва посух ба ниёзҳои иҷтимоии замони муосир маҳсуб меёбад. Дар фазои мураккаби ҷомеаи имрӯз, ки дар он муносибатҳои байнифарҳангӣ, муҳоҷират, тағйироти арзишӣ ва дигар омилҳои глобалӣ таъсири худро мерасонанд, масъалаи таҳкими ҳисси ватандӯстӣ, таҳаммулпазирӣ ва руҳияи сулҳпарварии кӯдакон аҳаммияти ҳаётии касб мекунад. Муаллиф бо таҳлил ва асосноккунии илмӣ нишон медиҳад, ки анъанаҳои таърихӣ фарҳангии халқи тоҷик, аз ҷумла, одоби ахлоқи мардумӣ, афсонаҳо, ҳикматҳои халқӣ, суннатҳои оилавӣ ва меъёрҳои ҳамзистии ҷомеа на танҳо як ҷузъи муҳими мероси фарҳангӣ, балки як воситаи пуриқтидори тарбиявӣ мебошанд.

Муҳимтарин паҳлуи мавзӯ дар он ифода меёбад, ки тавассути тарғиб ва истифодаи анъанаҳои мардумӣ метавон рушди устувори ахлоқии шахсияти кӯдакро ба роҳ монд ва боварии ӯро ба арзишҳои миллӣ тақвият бахшид. Ин мавқеъгузори муаллиф бо ҳадафҳои Консепсияи миллии тарбия, Стратегияи рушди маориф, инчунин ҳуҷҷатҳои байналмилалӣ, аз ҷумла Конвенсияи СММ оид ба ҳуқуқи кӯдак ва ҳадафҳои ЮНЕСКО оид ба тарбияи фарҳанги сулҳ ва таҳаммулпазирӣ мувофиқ меояд.

Дар маҷмӯъ, мавзӯи диссертатсия аз нигоҳи назарӣ ва амалӣ мубрам буда, натиҷаҳои он метавонанд дар тақмили раванди анъанаҳои халқи тоҷик дар ташаккули ватандӯстӣ, сулҳпарварӣ ва таҳаммулпазирии хонандагони синфҳои ибтидоӣ саҳми арзанда гузоранд.

Дарачаи асосноккунии гузоришҳои илмӣ, хулосаю пешниҳод, ки дар диссертатсия оварда шудаанд. Бо мавқеи методологии бунёди, методикаи мукаммали таҳқиқ, мутобиқати мақсадҳо, вазифаҳо ва мантиқ, ҳуҷҷатҳои зарурӣ, ки нуқтаҳои асосӣ ва хулосаҳои диссертатсияро тасдиқ мекунад, алоқамандии назария бо амалияи кор дар мактабҳои озмоишӣ, бо таҷрибаи педагогии муаллиф дар муассисаҳои таҳсилот ҳангоми тадриси фанҳои ба раванди коркарди маълумот нигаронида; бо иштироки муаллиф дар чорабиниҳои гуногун оид ба такмили ихтисос ва бозомӯзии касбӣ аз рӯи самтҳои ба таҳқиқот алоқаманд таъмин карда шуданд. Эътимоднокии хулосаҳои дар раванди таҳқиқ бадастомада инчунин бо озмоишҳои педагогӣ ва натиҷаҳои таълим тасдиқ шудаанд.

Аз ҷумла, таҳлилҳои муаллиф дар самти фаҳмиши категорияҳои «анъана», «тарбияи ватандӯстӣ», «сулҳпарварӣ», «таҳаммулпазирӣ» бо муаррифии муносибатҳои муосир ба равандҳои иҷтимоӣ, фарҳангӣ ва таълимӣ ба ҳам пайваستاанд. Ӯ тавонистааст, ки ҳолигии илмиро, ки дар хусуси нақши анъанаҳои тоҷикӣ дар ташаккули хислатҳои ахлоқии кӯдакон вучуд дошт, бо мавқеи инфиродӣ ва назарияи мушаххас пурра намояд.

Муҳим аст, ки дар қисмати таҳлили манбаъҳо ва таҳқиқоти қаблӣ, мавқеи муаллиф фақат мухтасар ба шарҳи илмҳои гузаштагон маҳдуд намешавад, балки тавассути таҳлили танқидӣ ва муқоисавии қорҳои мавҷуда, камбудӣ ва норасоии онҳоро аён карда, асоснок менамояд, ки чаро зарурати омӯзиши дубораи мавзӯ ба вучуд омадааст.

Навгони илмӣ таҳқиқ ва саҳеҳии натиҷаҳои гирифташуда. Қори довталаб дорои навгони баланди илмӣ мебошад, ки онро дар якҷанд ҷанбаи муҳим метавон арзёбӣ кард. Довталаби дараҷаи илмӣ кӯшиш ба ҳарч додааст, ки:

- аз тариқи истифодаи анъанаҳои халқии тоҷик дар синфҳои ибтидоӣ проблемаи ташаккули тарбия, аз ҷумла ватандӯстӣ,

сулҳпарварӣ ва таҳаммулпазирӣро ошкор ва таҳлил намояд.

- барои омӯзгорони синфҳои ибтидоӣ, равишҳои концептуалӣ ва тавсияҳои методиро дар асоси мафҳумҳои “ватандӯстӣ”, “сулҳпарварӣ” ва “таҳаммулпазирӣ” таҳия намояд;

- хусусиятҳои асосии тарбияи ватандӯстӣ, сулҳпарварӣ ва таҳаммулпазирӣи хонандагони синфҳои ибтидоиро дар чараёни таълим ва фаъолияти беруназмактабӣ ва беруназсинфӣ муайян созад;

- бо истифода аз далелҳои илмӣ шароити муассир барои тарбияи ватандӯстӣ, сулҳпарварӣ ва таҳаммулпазирӣро дар хонандагони синфҳои ибтидоӣ муайян созад;

- муҳити тарбияи ахлоқиро дар рӯҳияи ватандӯстӣ, сулҳпарварӣ ва таҳаммулпазирӣ бо афзалиятҳо ва сабабҳои илмӣ ошкор сзад;

- бо таъкиди асосҳои мазмунӣ ва тарзи таъсири фаъолияти тарбиявӣ, унсурҳои муассири тарбияи ахлоқии кӯдаконро дар шароити иҷтимоӣ-фарҳангии ҳозира муайян намояд;

- роҳҳои пурсаммар ва равишҳои амалисозии мафҳумҳои ахлоқиро дар рафти фаъолияти ҳамаҷузъаи кӯдакон бо назардошти хусусиятҳои психологӣ ва синнусолиии хонандагони синфҳои ибтидоӣ муайян намояд;

- роҳҳои бештари муассир ва воситаҳои кори тарбиявӣ, технологияи усулҳои ҳавасмандсозии хонандагони синфҳои ибтидоиро барои идроки арзишҳои ахлоқии анъанаҳои миллӣ таҳия намояд.

Диссертатсия сатҳи мушаххаси навовариро дар бар мегирад, ки дар таҳлили мафҳумҳои асосӣ, таҳияи моделҳо ва усулҳои нав, инчунин дар татбиқи натиҷаҳои таҳқиқот дар амалияи таълимӣ ва тарбиявӣ инъикос меёбад.

Дар маҷмӯъ, кори диссертатсионӣ як таҳқиқоти мукамал ва асоснок буда, аҳамияти илмӣ ва амалии мавзӯи тадқиқотро нишон медиҳад. натиҷаҳои ба даст овардашуда метавонанд барои таҳияи стратегияҳои муассир дар самти анъанаҳои халқи тоҷик дар ташаккули

ватандӯстӣ, сулҳпарварӣ ва таҳаммулпазирии хонандагони синфҳои ибтидоӣ замина фароҳам оранд.

Аҳаммияти илмӣ, амалӣ, иқтисодӣ ва иҷтимоии натиҷаҳои дисертатсия дар он зоҳир гардидааст, ки таҳқиқоти илмӣ муаллиф на танҳо аз ҷиҳати ҷамъоварии маълумот, балки дар самти таҳлили мукамал, сохторбандии мантиқӣ ва барқарор кардани пайванди мутақобилаи назария ва амалия шоистаи баҳо мебошад. Инчунин, татбиқи принципҳои педагогикаи фарҳангӣ, таҳқиқоти эмпирикӣ ва коркарди модели амалии тарбия, ки дар рисола амалӣ шудаанд, нишон медиҳанд, ки масъала на фақат илмӣ омӯхта шудааст, балки роҳҳои амалисозии он низ пешниҳод гардидаанд.

Дар маҷмӯъ, ин қисмати рисола шоҳиди он аст, ки масъалаи мавриди таҳқиқ то кунун дар ҷунин сатҳи амиқ, бо ин шакли таҳлил ва ин миқдори таъба манбаъҳои гуногун омӯхта нашуда буд. Муаллиф бо интихоби дурусти масъала, таҳлили мантиқӣ ва равиши танқидии худ, ҷойгоҳи илмӣ таҳқиқоти мазкурро дар сатҳи муосири илмӣ асоснок кардааст.

Мақсади асосии рисолаи мазкур таҳияи асосҳои методологӣ ва амалӣ ҷиҳати тарбияи ватандӯстӣ, сулҳпарварӣ ва таҳаммулпазирии хонандагони синфҳои ибтидоӣ дар асоси анъанаҳои фарҳангии халқи тоҷик мебошад. Муаллиф ин мақсадро ба воситаи таҳқиқи назариявии манбаъҳои илмӣ, таҳлили таҷрибаи амалии муассисаҳои таълимӣ ва пешниҳоди моделҳои нави тарбиявӣ амалӣ намудааст.

Барои расидан ба ин ҳадаф, муаллиф маҷмӯи васеи вазифаҳоеро муайян намудааст, ки ба соҳаи таҳқиқоти назариявӣ, тарзи ташаккули муҳити тарбиявӣ ва роҳҳои амалӣ гардондани таҷрибаҳои маърифатии педагогӣ дахл доранд. Ин вазифаҳо, аз ҷумла, шомили муайян кардани муҳият ва сохтори тарбияи ватандӯстӣ, таҳлили шароити таъсиррасон ба ташаккули хислатҳои ахлоқӣ, таҳияи тавсияҳо барои тақмили муҳити

тарбиявӣ ва асосноккунии назариявии равишҳои анъанавии таълимӣ мебошанд.

Муаллиф ба тартиб ва мантиқи иҷрои вазифаҳо аҳаммияти ҷиддӣ додааст. Онҳо пайдарпай, аз таҳлили мафҳумии категорияҳои марказӣ оғоз шуда, то ба таҳияи моделҳои амалӣ ва усулҳои татбиқи онҳо дар муҳити таълимӣ идома меёбанд. Мавқеи методологии муаллиф дар ин раванд равшан ва асоснок аст: таълиму тарбияи ахлоқӣ бояд дар асоси арзишҳои фарҳангӣ, бо иштироки ҷамоа ва бо эҳтиром ба анъанаҳои миллӣ амалӣ гардад.

Дар рисолаи доктории Қаюмова Ҳ. Т. як қатор натиҷаҳои нав ва асосноку зарур барои илми педагогика пешниҳод гардидаанд, ки дорои арзиши назариявӣ амалӣ ва аҳаммияти илмӣ мустақил мебошанд. Саҳми шахсии муаллиф, пеш аз ҳама, дар таҳияи як системаи мукаммали методологӣ барои тарбияи ватандӯстӣ, сулҳпарварӣ ва таҳаммулпазирии хонандагони синфҳои ибтидоӣ дар асоси анъанаҳои халқи тоҷик зоҳир мегардад.

Муаллиф бо истифода аз таҳлили амиқи анъанаҳои миллии ахлоқӣ фарҳангӣ, арзишҳои таърихӣ ва таҷрибаи педагогикӣ мардуми тоҷик тавонистааст, ки мафҳуми тарбияи ватандӯстӣ, сулҳпарварӣ ва таҳаммулпазирӣ дар заминаи фарҳанги миллӣ бознигарӣ намуда, ба он мазмунӣ муосир бахшад. Вай тавонистааст на танҳо категорияҳои асосӣ таҳқиқ (ба монанди "анъана", "сулҳпарварӣ", "таҳаммулпазирӣ")-ро аз нав таъриф ва тавсиф намояд, балки робитаи ин мафҳумҳоро бо муҳити таълимӣ ва амалияи педагогӣ нишон диҳад.

Дарҷаи эътимоднокии натиҷаҳои таҳқиқ, дурустӣ ва асоснокии натиҷаҳои таҳқиқ. Дарҷаи эътимоднокии натиҷаҳои таҳқиқро муаллиф ба воситаи асосҳои назариявӣ методологӣ дар диссертатсияи худ асоснок намудааст. Муҳаққиқ дар таҳқиқоти худ миқдори зарурии адабиёти илмӣ ба мавзӯ дахлдорро истифода намудааст. Инчунин, хулосаҳои муаллиф дар заминаи омӯзиши ҷанбаҳои назариявии мавзӯ

ва таҳлили низоми соҳаи маориф дар замони муосир ба даст омада, натиҷагирӣ шуда, шумораи зиёди сарчашмаҳои таърихӣ бадеӣ, илмӣ, бо усули муносибати системанок, бо таҳлили шароитҳои объект ва предмети таҳқиқот, бо истифода аз маҷмуи методҳои умумии илмӣ ва соҳавии педагогӣ муайян гардидааст.

Саҳми шахсии доктараби дарёфти дараҷаи илмӣ дар таҳқиқ. Саҳми шахсии доктараб аз муайян кардани мақсад, вазифаҳо, объект, предмет, фарзия ва масъалаҳои таҳқиқот ва матраҳ сохтани масъалаҳои муқаррари таҳқиқот, таҳлилу баррасии иттилооти ба дастовардашуда, иборат мебошад. Таҳлили назариявӣ методологӣ, таҳқиқи амалӣ ва санҷидани фарзияи гузошташуда, коркарди пешниҳод ва хулосаҳо, ки муқаррари диссертатсияро тартиб медиҳанд, маҳз натиҷаи таҳқиқоти муқаррари муаллифи рисола махсуб меёбанд.

Мутобиқи талаботи КОА-и назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, дар охири рисола муаллиф панҷ мавқеи навоҷаронаи илмиро ҷудо намудааст, ки онҳоро метавон ҳамчун саҳми шахсӣ дар рушди илмӣ-педагогӣ арзёбӣ намуд. Ба ҳайси чунин навоҷониҳо метавон ишора кард:

1. Таърифи муқаррари мафҳуми «тарбияи ватандӯстӣ, сулҳпарварӣ ва таҳаммулпазирӣ» дар шароити муосири иҷтимоӣ ва заминаи фарҳангии тоҷикон.
2. Модели педагогии тарбияи ахлоқии хонандагони синфҳои ибтидоӣ бо таъкид ба анъанаҳои миллӣ.
3. Тартиб ва марҳилаҳои истифодаи ҳамгироии ҷомеа, мактаб ва оила дар ҷараёни тарбия.
4. Модели муоширати педагогии самаранок байни муҳитҳои тарбиявӣ ва мухассилин.
5. Гурӯҳи тавсияҳои методӣ барои устодон, роҳбарони синф ва муассисаҳои таълимӣ ҷиҳати татбиқи таҷриба.

Дар маҷмуъ, саҳми шахсии муҳаққиқ Қаюмова Ҳ. Т. дар ин рисола ҳам дар таҳия ва татбиқи равишҳои нави тарбиявӣ, ҳам дар таҳлили назариявӣ ва коркарди таҷрибагии масъала, равшан, амиқ ва илмӣ асоснок гардидааст.

Наشري натиҷаҳои таҳқиқ дар маҷаллаҳои тақризшавандаи илмӣ. Баъзе фаслҳо ва бобҳои алоҳидаи таҳқиқоти мазкур дар шакли мақолаҳои илмӣ дар маҷаллаҳои илмӣ Донишгоҳи миллии Тоҷикистон, Академияи таҳсилоти Тоҷикистон, Пажуҳишгоҳи рушди маориф, Паёми Донишгоҳи омӯзгории Тоҷикистон, Паёми Донишгоҳи давлатии шаҳри Бохтар ба номи Н.Хусрав, инчунин, дар маҷмуаи мақолаҳои конфронсҳои илмӣ ҷумҳуриявӣ ва байналмилалӣ нашр гардидаанд. Шумораи умумии ин мақолаҳо ба 32 адад мерасад, ки аз ҷумла, 21-тои онҳо дар маҷаллаҳои илмӣ тақризшавандае ба таъъ расидаанд, ки дар рӯйхати Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон шомил мебошанд.

Арзёбии мазмуни диссертатсия ва дараҷаи ба итмом расидани он. Сохтор ва ҳаҷми диссертатсия. Рисолаи илмӣ аз муқаддима, 4 боб, 12 фасл, хулоса ва рӯйхати адабиёти истифодашуда иборат мебошад. **Муқаддима** ҳамчун бахши ифтитоҳӣ хеле мукамал таҳия гардида, муҳимтарин унсурҳои методологӣ ва муҳтавои таҳқиқотро инъикос менамояд. Дар он масъалаи илмӣ, марҳилаҳои таҳқиқ, аҳамияти амаливу назариявии мавзӯ, мақсад, вазифаҳо, наwgониҳо ва асосноккунии мавзӯ бо риояи ҳама меъёрҳои илмӣ пешниҳод гардидааст. Таҳлили муҳтавои бобҳои диссертатсия ва фаслҳои он, ки натиҷаҳои таҳқиқотро инъикос намудаанд, собит менамояд, ки фарзияи илмӣ муҳаққиқ татбиқ ва мақсади гузошташуда дар диссертатсия ба даст омадааст. Аз ҷумла, дар боби якуми диссертатсия, ки **“Хусусиятҳои назариявӣ методологии тарбияи ватандӯстӣ, сулҳпарварӣ ва таҳаммулпазирии хонандагони синфҳои ибтидоӣ дар асоси анъанаҳои халқии педагогикаи миллии тоҷикон”** номгузорӣ шудааст, аз 3 зербоб

иборат мебошад, ки ҳар яки онҳо равандҳои худро доранд. Боби аввал ба таҳқиқи назариявӣ методологӣ бахшида шудааст. Дар он анъанаҳои тарбиявии халқи тоҷик, фикру андешаи мутафаккирони классикӣ ва донишмандони соҳаи ахлоқшиносӣ педагогика дар заминаи арзишҳои миллии мавриди таҳлил қарор гирифтаанд. Дар ҳамин бахш муаллиф масъалаи ҳамгироии мафҳумҳои асосӣ (ватандӯстӣ, сулҳпарварӣ ва таҳаммулпазирӣ) ва заминаи таърихӣ фарҳангии онҳоро комилан кушодааст.

Боби дуюм “Истифодаи воситаҳои ҳамгироии тарбияи ватандӯстӣ, сулҳпарварӣ ва таҳаммулпазирӣ хонандагони синфҳои ибтидоӣ дар асоси анъанаҳои халқи тоҷик” равона ба истифодаи таҷрибаи анъанавӣ дар муҳити таълимӣ, бахусус тавассути ҳамкории педагогӣ ва иҷтимоӣ мебошад. Муаллиф бо таъкид ба натиҷаҳои таҳлилии ва мисолҳои мушаххас нишон медиҳад, ки чӣ гуна муҳити омӯзишӣ ва муносибатҳои иҷтимоӣ метавонанд чараёни тарбияи ахлоқиро таъмин бахшанд. Дар ин бахш истифодаи методи ҳамгироӣ ва таҳлилҳои соҳавӣ қобили зикр аст.

Боби сеюм “Истифодаи усулҳо ва воситаҳои тарбияи ватандӯстӣ, сулҳпарварӣ ва таҳаммулпазирӣ хонандагони синфҳои ибтидоӣ дар асоси мероси анъанаҳои халқи тоҷик” ном гирифта, усулҳои бевоситаи тарбиявии ватандӯстӣ, сулҳпарварӣ ва таҳаммулпазирӣ дар амалияи таълимӣ ва тарбиявӣ инъикос мекунад. Дар ин боб усулҳои анъанавии дар таърихи халқи тоҷик мавҷудбуда бо равишҳои муосир муқоиса гардида, намунаҳои амалӣ таҳия шудаанд. Ғояҳои классикони адабиёти форсу тоҷик ҳамчун асоси методӣ ва арзишӣ истифода шудаанд.

Боби чаҳорум оиди “Ҳамкории ҷомеа, муассисаи таълимӣ ва оила дар тарбияи ватандӯстӣ, сулҳпарварӣ ва таҳаммулпазирӣ хонандагони синфҳои ибтидоӣ” бахшида шуда, таҷрибаомӯзии педагогиро дар бар гирифта, таҳқиқоти эмпирикӣ, таҳлил ва натиҷаҳои амалии кори муаллифро фаро гирифтааст. Дар он марҳилаҳои тадқиқоти озмоишӣ, принципҳои баҳодихӣ ва таҳлили муқоисавии сатҳи ташаккули

хислатҳои ахлокии хонандагон бо таваҷҷуҳ ба усулҳои пешниҳодшуда муфассал шарҳ дода шудааст. Дар ин фасл, ҳамзамон нақши муассисаҳои беруназмактабӣ ва муҳити иҷтимоӣ ҳамчун шарикони муҳими раванди тарбия нишон дода шудааст.

Хулосаи умумӣ чамъбастии рисола мантиқи ҳамаи қисматҳои таҳқиқот мебошад, ки дар он натиҷаҳои калидӣ, саҳми илмӣ, тавсияҳо барои амалия ва дурнамои рушди мавзӯ ба таври мушаххас пешниҳод шудаанд.

Рӯйхати адабиёт иборат аз манбаъҳои муосири ватанӣ ва хориҷӣ буда, бо риояи меъёрҳои библиографии КОА таҳия шудааст. Манбаъҳои гуногунанд: таърихӣ, фалсафӣ, педагогӣ, фарҳангӣ, ки ин нишондиҳандаи амиқ омӯختани заминаи илмии мавзӯ мебошад.

Мутобиқати барасмиятдарории диссертатсия ба талаботи Комиссияи олии аттестатсионӣ. Диссертатсия ва автореферати он мутобиқ ба талаботи Дастурамал оид ба тартиби барасмиятдарории диссертатсия ва автореферати диссертатсия, ки бо қарори Раёсати Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 27-уми декабри соли 2024, №493 тасдиқ шудааст, омода гардидааст.

Натиҷаҳои бадастомада эътимодноқӣ, хулосаву тавсияҳо тибқи талаботи Комиссия ва Дастурамал аз ҷиҳати илмӣ-методӣ асоснок карда шуда, ба миқдори кофӣ бо тавсияву пешниҳодҳои назариявӣ ва амалии мисолҳо таъмин аст.

Диссертатсия тибқи муқаррароти Дастурамал фаҳмо, бо лаҳни равони тоҷикӣ навишта шуда, тартиби таҳия, ҷобачогузори қисмҳои алоҳидаи он, робитаи мантиқӣ ва муттасилӣ ба пуррагӣ риоя гардидааст. Доир ба ҳар як боб ва умуман, ба рисола хулосаҳои возеҳ бароварда шудааст.

Автореферати диссертатсия фарогири мазмуни асосии диссертатсия буда, тибқи талаботи мавҷуда омода карда шудааст.

Мутобиқати тахассуси илмӣ довталаб ба дараҷаи илмӣ. Фаъолияти илмӣ ва омӯзгории муаллиф ба ихтисоси илмиаш мувофиқат менамояд. Мақолаҳои нашрнамудаи ӯ ба ихтисоси 13.00.01 – Педагогикаи умумӣ, таърихи педагогика ва таҳсилот мувофиқ мебошад. Қаюмова Ҳ.Т. дар конфронсҳои ҷумҳуриявӣ ва байналмилалӣ иштирок намуда, вобаста ба мавзӯи диссертатсия маъруза хондааст. Бо назардошти гуфтаҳои боло хулоса кардан мумкин аст, ки тахассуси илмӣ диссертант ба дараҷаи илмӣ дарёфтшаванда мувофиқ мебошад.

Эродҳо ба таҳқиқоти диссертатсионӣ. Новобаста ба дастоварду муваффақиятҳо ва пешниҳодҳои ҳадафмандона диссертатсияи мазкур аз норасоӣҳо ва ғалатҳое, ки хусусияти ҷузъӣ доранд, ҳолӣ нест ва камбудии ҷойдошта сифати баланди илмӣ диссертатсияро коста намегардонад. Ба инобат гирифтани онҳо дар таҳқиқоти ояндаи диссертант самаранок арзёбӣ мегарданд. Аз ҷумла:

1. Масъалаҳои зикршудаи дар бобҳои якум, бахшҳои тадқиқотии назариявӣ ва амалӣ аз нав коркард шавад.

2. Дар рисолаи мазкур асарҳои арзишманди Пешвои муаззами миллат кам истифода шудааст ва аз назари илмӣ ба инобат гирифта шавад.

3. Ҷанбаҳои ҳуқуқӣ ва фарогирии сиёсати давлатии тарбия камранг инъикос ёфтаанд, гарчанде мавзӯ ба самтҳои миллӣ ва давлатӣ иртиботи мустақим дорад.

4. Қисме аз тавсияҳо метавонанд бо мисолҳои мушаххаси татбиқ дар муҳити таълимии кишвар тақвият дода шаванд, то таъсири амалиашон равшантар гардад.

5. Хулосаҳои бобҳои диссертатсия ба талаботҳои илмӣ – тадқиқотӣ ҷавобгӯ нест.

6. Дар матни диссертатсия баъзе ғалатҳои техникаю имлоӣ ба ҷашм расид (дар саҳифаҳои 14, 15, 37, 80).

Бояд таъкид кард, ки ин эродҳо чузъӣ буда, ба арзишу сатҳи илмии диссертатсия таъсири ҷиддӣ намерасонанд.

Мавриди зикр аст, ки таҳқиқоти гузаронидаи диссертант арзишҳои назаррасро соҳиб буда, дақиқӣ ва возеҳии мафҳуми диссертатсия дар гузориши муаммо ва роҳҳои ҳалли он, вазифагузориҳои он, аҳаммияти назариявӣю амалӣ гувоҳи онанд.

Дар маҷмӯъ таҳқиқоти диссертатсионии **Қаюмова Ҳурилко Тағайевна** дар мавзуи “Нақши анъанаҳои халқи тоҷик дар ташаккули ватандӯстӣ, сулҳпарварӣ ва таҳаммулпазирии хонандагони синфҳои ибтидоӣ” бо назардошти тамоми паҳлуҳои назариявӣ ва амалии таҳқиқот таҳия гардида, бозгӯи амиқи натиҷаҳои таҳқиқот ва заминаи асоснок барои таҳия ва пешниҳоди тавсияҳои амалӣ мебошад. Муаллиф ба таври возеҳ нишон додааст, ки истифодаи унсурҳои анъанавии тарбияи халқии тоҷикон – аз арзишҳои фарҳангӣ ва ахлоқӣ то таҷрибаи адабӣ ва педагогии гузашта – имкониятҳои васеи ташаккули сифатҳои ахлоқии ватандӯстӣ, сулҳпарварӣ ва таҳаммулпазирӣ фароҳам овардааст, ки ба талаботи пешбиниамудаи бандҳои дахлдори «Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ ва унвони илмӣ», ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021 №267 тасдиқ шудааст, ҷавобгӯ мебошад ва муаллифи он барои дарёфти дараҷаи илмии доктори илмҳои педагогӣ аз рӯйи ихтисоси 13.00.01 – Педагогикаи умумӣ, таърихи педагогика ва таҳсилот сазовор мебошад.

Тақризи муассисаи пешбар дар асоси муқаррароти бандҳои 76 – 79 ва 81-и Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30.06.2021, № 267 тасдиқ гардидааст, таҳия ва пешниҳод шудааст.

Тақриз аз тарафи эксперт, доктори илмҳои педагогӣ, профессори кафедраи умумидонишгоҳии Донишгоҳи байналмилалӣ забонҳои хориҷии Тоҷикистон ба номи Сотим Улуғзода Шомуродзода Ҳасанҷон Рузибобо мураттаб гардидааст.

Тақризи муассисаи пешбар дар чаласаи кафедраи педагогикаи умумидонишгоҳии Донишгоҳи байналмилалии забонҳои хориҷии Тоҷикистон ба номи С. Улуғзода, ки дар он довталаби дараҷаи илмӣ Қаюмова Ҳ.Т. иштирок ва бо маъруза баромад намуд, баррасӣ ва тасдиқ шудааст.

Дар чаласаи кафедраи педагогикаи умумидонишгоҳии Донишгоҳи байналмилалии забонҳои хориҷии Тоҷикистон ба номи С. Улуғзода 11 нафар устодону омӯзгорон иштирок намуданд.

Натиҷаи овоздиҳӣ: тарафдор - 11 нафар, бетараф - нест, муқобил - нест. Қарор дар чаласаи ғайринавбатии кафедраи педагогикаи умумидонишгоҳии Донишгоҳи байналмилалии забонҳои хориҷии Тоҷикистон ба номи С. Улуғзода аз 26.08.2025, №1/1 қабул гардидааст.

Раиси чаласа:

доктори илмҳои педагогӣ

Ашурова Дилором

Мудири кафедра

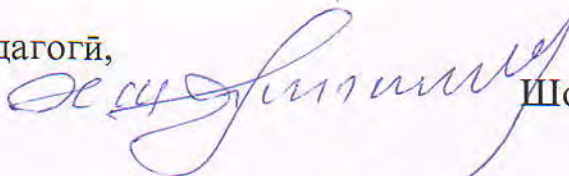
номзади илмҳои педагогӣ, дотсент

Нарзуллоев Ҳ.С.

Эксперт:

доктори илмҳои педагогӣ,
профессор

Шомуродзода Ҳ.Р.

Котиби чаласа:

номзади илмҳои педагогӣ,
дотсент

Амирова Г.Г.

Имзоҳои Ашурова Д., Нарзуллоев Ҳ.С., Шомуродзода Ҳ.Р. ва Г.Г. Амироваро тасдиқ мекунам

Сардори раёсати кадрҳо
ва корҳои махсус

Юсупова Бибиҷон Ғаниҷоновна

Нишони муассиса: 734003, Ҷумҳурии Тоҷикистон,
шаҳри Душанбе, кӯчаи Мухаммадиев 17/6;
Тел: +992 (37) 2 32 50 00, 2 32 87 30, 2 32 50 05;
E-mail: ddzt.tj